

Sygn. akt **III AUa 281/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marta Sawińska

Sędziowie: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: st.sekr.sąd. Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2018 r. w Poznaniu

sprawy **A. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

na skutek apelacji A. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 stycznia 2018 r. sygn. akt VIII U 2867/17

1. prostuje oczywistą omyłkę w rubrum wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2018r. w ten sposób, że w miejsce nazwiska (...) wpisuje nazwisko (...);
2. oddala apelację.

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot
--------------------------------	--------------------	-----------------------

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11.01.2018r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie A. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., którą odmówiono ubezpieczonej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Na podstawie przepisu art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd Apelacyjny pomija ustalenia Sądu Okręgowego przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku gdyż w istocie były one bezsporne a Sąd Apelacyjny nie uzupełniał postępowania dowodowego.

Wprawdzie w apelacji ubezpieczona stawia zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c., ale nie kwestionuje ustaleń Sądu I instancji. Interpretuje bezsporne fakty w odniesieniu do przepisów ustawy o nauczycielskich świadczeniach

kompensacyjnych, wywodząc z nich prawo do tego świadczenia, co w istocie stanowi zarzut naruszenia prawa materialnego.

Odwołująca A. B. żądała uznania pracy katechetki w Parafii (...)p.w. św. J. A. w S., w okresie od 1.09.1985r. do 14.08.1989r. za okres pracy uprawniający do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Ponadto identyczne stanowisko prezentowała co do okresu od 13.10.2012r. do 30.06.2013r. w którym korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia.

Pozwany oceniając prawo ubezpieczonej do spornego świadczenia, uznał okres pracy nauczycielskiej uprawniający do świadczenia kompensacyjnego w wymiarze 19 lat 5 miesięcy 19 dni.

Sąd Okręgowy oddalając odwołanie, powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego które wyklucza możliwość zaliczenia pracy katechety w parafii jako okresu pracy uprawniającego do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Również urlop dla poratowania zdrowia, nie jest okresem wykonywania pracy w rozumieniu przepisu art.4 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 22.maja 2009r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (t.j.Dz.U.2018 poz.128).

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona.

Apelująca zarzuca naruszenie przepisów prawa materialnego to jest:

1. Art.4.ust.1 pkt 2 powołanej ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych poprzez uznanie, że nie spełniła warunku 20 letniego okresu składkowego i nieskładkowego wykonywania pracy w jednostkach o których mowa w art.2 pkt 1 ustawy, w sytuacji gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że odwołująca osiągnęła odpowiedni wiek, posiada niezbędny okres składkowy oraz rozwiązała stosunek pracy,
2. Art.2 pkt 1 w zw. z art.3 powołanej ustawy poprzez uznanie, że nauczanie religii w salkach katechetycznych nie kwalifikuje się jako nauczanie wymienione w jednostkach wymienionych w tym przepisie,
3. ponadto w apelacji ubezpieczona zarzuca, że do okresu składkowego i nieskładkowego, Sąd I instancji nie zaliczył okresy zatrudnienia od 21.09.1992r. do 30.06.1993r., od 1.09.1993r. do 31.08.1994r. i od 1.09.1996r. do 31.08.1997r.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do spornego świadczenia, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził bowiem w sposób prawidłowy i wyczerpujący ustalenia faktyczne i rozważania prawne, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a Sąd Apelacyjny owe ustalenia i zważenia podziela w całości i na podstawie art. 382 k.p.c. przyjmuje je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich powtarzanie w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.11.1998r., I PKN 339/98 oraz z dnia 22.02.2010r., I UK 233/09 i z dnia 24.09.2009r., II PK 58/09).

Z odwołania ubezpieczonej od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak również ze stanowiska reprezentowanego w postępowaniu przed Sądem I instancji, wynika że podstawą żądania A. B. na gruncie tej sprawy była ustawa z dnia 22 maja 2009r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800 ze zm.), a w szczególności zaliczenie do jej stażu pracy nauczycielskiej, pracy katechetki świadczonej w parafii w okresie od 1 września 1985r. do 25 października 1989r.

W pierwszej kolejności należało wskazać podstawy prawne niniejszego wyroku.

Art. 4 ust. 1 tej ustawy określa warunki uprawniające do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Jednym z tych warunków jest legitymowanie się 20 – letnim stażem wykonywania pracy nauczycielskiej w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 tej ustawy, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Zgodnie z art. 2 pkt 1, użyte w ustawie określenie „nauczyciel” oznacza bowiem nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w:

a) publicznych i niepublicznych przedszkolach,

b) szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,

c) publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U.2004.256.2572).

Przepis art. 2 ustawy o systemie oświaty w punkcie 5 i 7 wymienia: placówki młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 14 ust. 3, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki; placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Analiza cytowanych przepisów wskazuje, że ustawa kompensacyjna ogranicza zakres placówek, w których świadczona jest praca nauczycielska, zarówno w stosunku do zapisów art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz.U.2014.191 j.t.), jak też wobec art. 2 ustawy o systemie oświaty.

W rozpoznawanej sprawie spór dotyczył właśnie kwestii spełnienia przez wnioskodawczynię warunku określonego w art. 4 ust. 1 pkt 2 zdanie drugie ustawy kompensacyjnej, to jest legitymowania się 20 – letnim stażem pracy w punktach, o których mowa w art. 2 pkt 1 tej ustawy.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że A. B. nie spełniła powyższej przesłanki, ponieważ nie legitymuje się 20 – letnim stażem pracy nauczycielskiej w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1. Nie ulega wątpliwości, że w spornym okresie wnioskodawczyni zatrudniona była w parafii, która to placówka nie została wymieniona w art. 2 pkt 1 cytowanej ustawy, ani też w art. 2 pkt 5 i 7 ustawy o systemie oświaty.

Podkreślić bowiem należy, że przy ubieganiu się o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, znaczenie ma nie tylko rodzaj pracy, a więc praca skarżącej jako nauczyciela religii, ale również status zatrudniającego wnioskodawczynię pracodawcy. Analiza art. 4 ust. 1 przywołanej ustawy nie pozostawia wątpliwości, że dla uzyskania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie wystarcza posiadanie statusu nauczyciela w rozumieniu przepisów Karty Nauczyciela, lecz wymagane jest ponadto wykonywanie pracy w placówkach wymienionych w art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej. Zatem w sytuacji, gdy wnioskodawczyni nie pracowała w jednym z podmiotów szczegółowo wymienionych w art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej, nie nabyła prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, nawet jeśli wykonywała pracę nauczyciela w rozumieniu Karty Nauczyciela.

Odnosząc się do możliwości zaliczenia spornego okresu pracy wnioskodawczyni jako nauczyciela religii, wykonywanej w parafii do wymaganego ustawą 20-letniego okresu pracy w ww. jednostkach, wnioskodawczyni powołała w odwołaniu stanowisko zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2013r. w analogicznej sprawie o sygn. III AUa 1059/12. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny w Białymstoku wskazał, że wprawdzie nie ulega wątpliwości, że punkty katechetyczne nie zostały wymienione w art. 2 pkt 1 ustawy a nauczycielskie świadczenie kompensacyjne nie jest tożsame z emeryturą nauczycielską z art. 88 Karty Nauczyciela, jednak uznać należy, iż cel tych świadczeń jest taki sam i ma na celu zapewnienie środków utrzymania nauczycielom do czasu uzyskania pełnych uprawnień emerytalnych. Potwierdza to m.in. uzasadnienie projektu ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, w którym

stwierdzono, że do końca 2008r. nauczyciele mogli korzystać z uprawnienia do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.). Uprawnienie to przysługiwało nauczycielom, którzy legitymowali się 30-letnim stażem pracy, w tym 20-letnim stażem pracy nauczycielskiej. Celem przedmiotowej ustawy było wprowadzenie przejściowego rozwiązania, adresowanego do nauczycieli, którzy obecnie mają stosunkowo długi staż pracy.

Stanowisko to jest jednak odosobnione w judykaturze i Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie podziela tego stanowiska. Orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, w tym również to najnowsze, nie podziela tego kierunku interpretacji przepisu art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Przykładem tego jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2017r., sygn. II UK 235/16 w uzasadnieniu którego wskazano, że art. 2 pkt 1 ustawy zawiera definicję pojęcia nauczyciel- jest nim nauczyciel, wychowawca i inny pracownik pedagogiczny zatrudniony w wymienionych w nim placówkach oświatowych. Przepis ten określa krąg podmiotów uprawnionych do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a tym samym zakres podmiotowy tej ustawy. Jej unormowania mają zatem zastosowanie do nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych, jeśli pozostawali w zatrudnieniu w wymienionych w komentowanym przepisie placówkach. Różnica w sposobie uregulowania przesłanek nabycia prawa do emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela i nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, polega między innymi na zawężeniu placówek oświatowych, w których praca powinna być wykonywana.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 3 października 2017r., sygn. II UK 430/16 Sąd Najwyższy przypomniał, że pogląd, iż nauczanie religii w punktach katechetycznych prowadzonych przez osoby prawne K. (...) (parafie) przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1169) było pracą nauczycielską w rozumieniu art. 1 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 1 lutego 1982r. - Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2017r. poz. 1189 ze zm.) oraz art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 1943 ze zm.) został wyrażony na kanwie sporu sądowego o prawo do emerytury (nauczycielskiej) i nie dotyczy nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, które jest świadczeniem rodzajowo odrębnym od (wszystkich) emerytur, w tym również od emerytury nauczycielskiej przewidzianej w art. 88 Karty Nauczyciela. Stanowisko, wedle którego dla uzyskania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie wystarcza posiadanie statusu nauczyciela, ale w tym celu niezbędne jest wykonywanie pracy w ściśle wyznaczonych przez ustawę placówkach oświatowych, jest prezentowane także w orzecznictwie sądów powszechnych (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Białymstoku z dnia 13 sierpnia 2013r., III AUa 152/13, w Lublinie z dnia 8 października 2015r., III AUa 1048/14, i z dnia 27 stycznia 2016 r., III AUa 889/15, oraz we Wrocławiu z dnia 12 kwietnia 2016r., III AUa 1841/15).

Co więcej, problematyka związana z zawężeniem podmiotowym, którego dotyczy art. 2 pkt 1 ustawy była przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 4 czerwca 2013r., SK 49/12 (OTK-A 2013 nr 5, poz. 56) uznał rozwiązanie normatywne przyjęte w tym przepisie za zgodne z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 oraz z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP. Trybunał podkreślił, że nauczycielskie świadczenia kompensacyjne są finansowane z budżetu państwa, a obowiązująca w tej materii ustawa ma charakter wyjątkowy z punktu widzenia założeń reformy emerytalnej i ustawy pomostowej. Ustawa przewidująca możliwość ubiegania się o nauczycielskie świadczenia kompensacyjne jest przełamaniem pierwotnych założeń, na których była oparta reforma systemu emerytalnego. Wprowadziła dodatkową grupę osób uprzywilejowanych, wyposażając ją w świadczenia, które nie są objęte powszechnym systemem ubezpieczenia społecznego. Ta okoliczność wiąże się z poważnymi konsekwencjami finansowymi, powodującymi znaczny wzrost wydatków budżetowych państwa. Stąd też ustawodawca, wskazując zakres podmiotowy ustawy mógł się kierować względami budżetowymi i dać pierwszeństwo zasadzie ochrony równowagi finansowej państwa. Z tej perspektywy regulacja zawarta w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych jest zgodna z konstytucyjną zasadą ochrony praw nabytych.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko zaprezentowane w przywołanych orzeczeniach, wyrażając przekonanie, że ze względu na szczególny, wyjątkowy charakter nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, przepisy ustalające reguły ich nabywania należy interpretować w sposób ścisły, co oznacza, że jedynie praca wykonywana w placówkach enumeratywnie wliczonych w art. 2 pkt 1 ustawy umożliwia nauczycielowi - po spełnieniu dodatkowych warunków

- skuteczne ubieganie się o przedmiotowe świadczenie. W świetle rozważań zaprezentowanych powyżej, uprawnione jest zatem przyjęcie tezy, że nauczanie przez wnioskodawczynię religii w parafii, podlega kwalifikacji jako praca nauczycielska w rozumieniu art. 88 Karty Nauczyciela, ale nie jest pracą w jednostkach oświatowych, o których stanowi art. 2 pkt 1 ustawy, uprawniającej do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Nie można też podzielić stanowiska apelacji, w którym odwołująca zarzuca, że w niniejszej sprawie przy ustalaniu okresu pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 cyt. ustawy nie zostały jej zaliczone następujące okresy pracy: od 21 września 1992r. do 30 czerwca 1993r., od 1 września 1993r. do 31 sierpnia 1994r. oraz od 1 września 1996r. do 31 sierpnia 1997r. – na stanowisku nauczyciela religii. Analiza akt niniejszej sprawy, a w szczególności akt organu rentowego (k. 164 – 166) wykazała, iż wbrew twierdzeniom skarżącej organ rentowy w decyzji z dnia 29 września 2017r. przyjmując, że wnioskodawczyni posiada 19 lat, 5 miesięcy i 19 dni pracy w punktach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej uwzględnił powyższe okresy. Powołany zarzut uznać należało zatem za zupełnie bezpodstawny.

Reasumując, stwierdzić należało, że Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny zaskarżonej w tej sprawie decyzji ZUS z dnia 29 września 2017r. Skoro A. B. w dacie składania wniosku o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne nie legitymowała się 20 – letnim stażem pracy w placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 tej ustawy, to nie spełniła kumulatywnie wszystkich warunków uprawniających do przyznania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Oddalając odwołanie wnioskodawczyni od zaskarżonej decyzji, Sąd pierwszej instancji nie naruszył zatem żadnego z powołanych w apelacji przepisów.

Z tych względów i na mocy powołanych powyżej przepisów oraz na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt 2 wyroku.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. sprostował oczywistą omyłkę w rubrum zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce nazwiska (...) wpisał (...). Nazwisko odwołującej zostało bowiem omyłkowo określone w wyroku.

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot
--------------------------------	--------------------	-----------------------